

Регалюк М.В., Стріченко Д.А.

студенти,

Національний університет «Одеська юридична академія»

РЕФОРМА ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ УКРАЇНИ В АСПЕКТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

На сучасному етапі одним із основоположних аспектів розбудови України як демократичної правової держави є її територіальний устрій. Територіальний устрій України, відповідно до ст. 132 Конституції, ґрунтується на засадах цілісності та єдності державної території, поєднання централізації і децентралізації у здійсненні державної влади, збалансованості соціально-економічного розвитку регіонів, із врахуванням їхніх історичних, економічних, екологічних, географічних і демографічних особливостей, етнічних та культу-рних традицій. Адміністративно-територіальний устрій, як відомо, може бути визначено як поділ держави на систему адміністративних одиниць. Він є однією з форм, очевидно найважливішою, територіального устрою держави. Адже саме у відповідності з ним утворюються органи державної влади та органи місцевого самоврядування, вирішуються численні управлінські та інші питання.

Слід відзначити, що проблема вдосконалення територіальної організації нашої держави є досить складною і вимагає передусім всебічного наукового обґрунтування, правового, організаційного й фінансового забезпечення. На даний час вирішення цієї проблеми є актуальною як ніколи. Складна економічна і політична ситуація вимагає реформування адміністративного устрою. Саме тому координаційною радою з питань розвитку громадянського суспільства при Президентові України був розроблений проект Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. З одного боку, здійснення децентралізації є необхідним кроком з огляду на євро інтеграційний зовнішньополітичний курс держави. З іншого боку, трансформація державного устрою може створити нові виклики для українського суспільства, особливо у процесі здійснення адміністративно-територіальної реформи та на перших етапах функціонування нової системи організації публічної влади. Дана реформа ще на початку свого зародження вже стикнулася з даними проблемами: Можливий політичний спротив локальних еліт, із перспективою залучення на свою підтримку широкої громадськості; можлива активізація та радикалізація політичних об'єднань, які представляють інтереси меншин, що мають компактний характер проживання. Послаблення державного контролю органів місцевого самоврядування на регіональному та субрегіональному рівнях за реалізацією повноважень, які будуть передані виконавчим органам

місцевих рад, в умовах слабкості інститутів громадянського суспільства поза межами великих міст. Негативним наслідком цього може стати зростання порушень українського законодавства (включаючи посягання на права і свободи громадян) у процесі діяльності органів місцевого самоврядування.

Виникає загроза зриву фінансування повноважень органів місцевого самоврядування; зниження якості місцевого управління та легітимності прийнятих рішень. Децентралізація під час процесу формування української політичної нації сприятиме посиленню серед населення регіональної ідентичності, у тому числі в регіонах із найбільш специфічними соціокультурними рисами, можливе поглиблення соціальної дистанції між територіальними спільнотами. Також потрібно в процесі реформування законодавчо визнати, уникаючи старих помилок: статус громад як адміністративно-територіальних одиниць базового (первинного) рівня, порядок вирішення питань у сфері адміністративно-територіального устрою; чіткі критерії їх класифікації, а також критерії віднесення населених пунктів до категорій сіл, селищ і міст; порядок утворення громад, що включають декілька населених пунктів, їх державну реєстрацію; статус населених пунктів, що входять до складної громади, можливість створення в них самоврядних структур, рівність у наданні соціально-культурних і адміністративних послуг у складових частинах громади, в створенні матеріально-фінансової бази їх розвитку; правовий статус областей і районів.

Завдяки реформування територіального устрою в Україні місцеві громади матимуть більше повноважень, кількість районів зменшиться у чотири рази, а от змін в обласному управлінні не буде, мета влади є дати місцевому само-врядуванню більше повноважень та фінансів. В результаті реформи країні можуть зникнути звичні області, райони і села з містами. Натомість з'являться регіони, повіти і громади. Громадам хочуть передати повноваження щодо розробки генерального плану розвитку їх місцевості, розпорядження землею, будівництва, благоустрою територій, житлово-комунальних послуг, місцевих доріг, комунального транспорту, початкової освіти дітей, охорони здоров'я первинного рівня, організації догляду за інвалідами та пристарілими, інфраструктури культурного і спортивного розвитку, пожежної та громадської безпеки громадян. Зрозуміло, що у громадах по 500 мешканців виконання усіх цих повноважень просто не є можливим, тому й має відбутися адміністративно-територіальна реформа – замість 11,5 тис. суб'єктів місцевого самоврядування в Україні має бути 1400. Кількість повітів буде значно меншою від кількості районів. Тобто відбудеться збільшення. Для деяких обивателів це означатиме перенесення центру адміністративних послуг на значну відстань, що зробить незручним кожне звернення за довідкою. Це може спричинити складнощі під час переоформлення документів на

підприємницьку діяльність, оновлення баз даних та реєстрів, оформлення пільг і субсидій. Саме тому кількість областей залишиться колишньою. Також не планується змінювати їхні межі – перетворення зачеплять тільки систему управління.

Дана реформа має вирішити такі основні завдання: створити ефективну систему державного управління, делегувати управлінські функції згори донизу, сприяти всебічному розвитку місцевого самоврядування; поліпшити територіальну організацію державної влади і управління соціально-економічним та екологічним розвитком регіонів, упорядкувати адміністративно-територіальний устрій держави, оптимізувати функціонально-територіальну структуру життєдіяльності населення, унеможливити сепаратизм і федералізм.

Отже, вже зараз є всі умови для докорінного реформування адміністративно-територіального устрою. На жаль, складний політичний стан України в даний момент дещо гальмує реформування адміністративно-територіального устрою. Поспішати з втіленням певних змін не слід. Зміни повинні бути виважені і продумані з усіх позицій, а це можливе лише шляхом глибоких, обдуманих і ефективних дій по реформуванню адміністративно-територіального устрою.

Список використаних джерел:

1. Бабінова О. О. Державна регіональна політика і регіональний розвиток: сучасні реалії України та європейський досвід / О. О. Бабінова. – К.: Фенікс, 2011. – 268 с.
2. Браслофф О. Ельдорадо: міф і реальність федералізму та субсидіарності в іспанському контексті / О. Браслофф. // Глобалізація. Регіоналізація. Регіональна політика / І. Ф. Кононов (наук. ред. і уклад.). – Луганськ: Альма-матер; Знання, 2002. – С. 431-461.
3. Данилишин Б. Регионализм в Украине: реальность и перспективы / Б. Данилишин // Зеркало недели. – 2012. – 16 июня. – № 22(70). – С. 4.
4. Жук В. Напрями розвитку та зміцнення управлінського потенціалу органів місцевої влади / В. Жук // НІСД / Електронний ресурс. Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/Juli08/01.htm>
5. Журек Л. Доходи територіальних одиниць самоврядування та система податків / Л. Журек // Узагальнення польського досвіду місцевого самоврядування та перспективні напрями розвитку самоврядування в Україні / Упоряд. Т. Шамайда, О. Дмитренко. – К.: Аг-во «Україна», 2001. – С. 29-40.
6. Лациба М. В. Як територіальна громада може впливати на вирішення питань місцевого значення / М. В. Лациба, В. В. Бондаренко. – К.: УНЦПД, 2007. – 108 с.